

## הטיפול באמצעות דיקור בפסיכოזה כתוצאה משימוש בסמים

פעם ראשונה שפגשתי באדם הנמצא במצב פסיכוטי הייתה במהלך ארוחת צהריים, התיישב מולי מטופל הסובל מפסיכוזה עם גוון של רדיפה (הוא חשב שהשב"כ רודף אחריו), הוא הסתכל לתוך עיני ואמר לי בביטחון מלא "אתה יודע מה יש לי?". מצד אחד הסיטואציה הייתה תלושה מהמציאות- מעולם לא החלפתי עם אותו מטופל מלה, אני יושב, המזלג בדרך לפה בארוחת הצהריים, ומצד שני היה בו ביטחון באמת הזו שלו- שלי יש את המפתח עבורו. אני יושב, חסר מילים, מתלבט בין המשך ארוחת הצהריים לבין תשובה שתוכל לעמוד באתגר שהציב לי. האם אני יודע מה יש לו? מצד אחד הוא לא היה ממש מחובר למציאות, לפחות לא לזו שלי (אני בספק שהשב"כ באמת רודף אחריו), ומצד שני היה משהו במבט שלו, הייתה בו אמת נדירה, אולי הוא יודע משהו שאני לא?

### מהי פסיכוזה? למה היא מתרחשת בעקבות שימוש בסמים?

חלק מהמטופלים בהם אני מטפל בכפר איזון<sup>1</sup> מגיעים בתחילת הטיפול במצב פסיכוטי, רובם חולצו במצב זה מחו"ל, בד"כ בעקבות שימוש בסמים. "פסיכוזה היא מצב נפשי המאופיין בפגיעה משמעותית ביכולת לבחון מציאות תקין וכוללת עיוות בחשיבה ובתפיסת המציאות ופגיעה ביכולת לתקשר ולהגיב כראוי לסביבה החיצונית. בד"כ כוללת פסיכוזה דלזיות (אמונות מוזרות) והלוצינציות (עיוותי תפיסה חושית). מצבים פסיכויטיים נובעים בעיקר מהפרעות פסיכוטיות (כסכיזופרניה, הפרעה סכיזואפקטיבית), אך עשויים להיגרם גם ממצבים רפואיים ושימוש בחומרים כסמים, תרופות וצמחים מסוימים. מצבים פסיכויטיים עשויים לחלוף באופן ספונטני אך במרבית המקרים יש להיעזר בטיפול תרופתי"<sup>2</sup>. בניגוד למחלות כסכיזופרניה או מאניה דיפרסיה, פסיכוזה הנגרמת משימוש בסמים היא לא בהכרח מחלה, זו יכולה להיות אפיזודה בודדת במהלך חייו של אדם, ואם הצליח לחזור לאיזון ולהימנע מהטריגרים הגורמים לפסיכוזה (בעיקר סמים ואלכוהול) לא יחווה עוד את החוויה הזו.

מטופל, המוגדר כפסיכוטי, מספר שיש לו את הכוח והיכולת לרפא אנשים. מי אני שאסתור את דבריו, הרי כל יום אני נוכח לדעת בטיפולים, שהיכולת לרפא לא תלויה בי אלא בדברים שמחוץ לשליטתי, הייתכן והוא מחובר לרמות שאני רק חולם להגיע אליהן? אך גם אם באמת נמצאת באותו מטופל היכולת לרפא, נוכחתי לדעת שהוא אינו מסוגל לקרקע אותה ולגרום לה לקרות במציאות שמסביבו, הוא לא באמת מצליח להביא ריפוי למישהו מסביבו. וכך השאלה האם הפסיכוטי מנותק מהסביבה או שאנחנו, "השפויים" בעצם מנותקים מהיקום סביבנו לא ממש רלוונטית. הרבה פעמים אני מזהה במטופל שמולי נפש עם המון יכולות ורצונות (כמו הרצון לרפא, להוציא את הכעסים בצורה מבוקרת, להתמודד עם הפחדים) אך היא כלואה ולא מסוגלת לממש את יכולותיה. אולי ה- shen מחוברת ליקום בצורה שלא הייתה אף פעם, אך ה- hu אינו מוצא מנוחה, והגוף פועל לפעמים מדחפים ורגשות לא מווסתים.

השימוש בסמים מעלה את רטט האנרגיה של הגוף, ופוגע במתח של האדמה, שימוש מסיבי גורם בכל פעם לנשמה להתרחק מעט יותר מהגוף עד לאותה נקודה קריטית בה כבר אין לה משכן נוח לחזור אליו. היא נמצאת ולא עזבה את הגוף, אך אין לה קירקוע. הנפש אכן הגיע למצב מאוד חשוף, מאוד רגיש ומוצף ברגשות בלי יכולת להכיל, ובגלל קיצור הדרך שנעשה- השימוש בסמים, אין לה באמת עוגן במציאות ואין לה את היכולת להביא לידי ביטוי את איכותה ויכולתה. דוגמא היכולה להמחיש את ההגעה למצב זה ודווקא לא מסמים היא מטופל שעבר חווית ויפסנה. במהלך הסדנא האינטנסיבית, טכניקת הויפסנה גרמה לאנרגיה שסביב גופו לרטוט בקצבים גבוהים ובשלב מסויים הרטט עבר את יכולת הגוף להכיל אותו (כך לפחות אני מבין את התהליך שעבר). המטופל חווה חוויה שהיו מעורבים בה רגשות עזים- אהבה, געגועים, פחדים, חרדות וניתוק מהעולם והותירה אותו מבלבל, מנוכר לחלקים מגופו עם הבדלים גדולים בתחושה הסוביקטיבית של הצדדים השונים בגופו, פחד מבגידת הגוף, חוויה שאין בגוף מקום בטוח ויקיצה חדה עם חווית הויפסנה.

## הטיפול

### שלב ראשון- קירקוע

לפי דעתי השלב הראשון בטיפול בפסיכוזה צריך להיות קירקוע וחיבור הנפש לגוף. בעיני, המאפיין הבולט של הדפקים של הסובלים מפסיכוזה כתוצאה מסמים על כל גווניה השונים שבהם נתקלתי, הוא שהיאנגים בד"כ הולמים, חיצוניים, כאילו עומדים לפרוץ החוצה והדפקים היינים חסר יין, חסרי קירקוע. למשל הטיפולים הראשונים עם המטופל שעבר ויפסנה היו- טיפול ראשון- st36+ liv3, טיפול שני- gb42+lu3

1 כפר איזון- כפר טיפולי ששם מטרתו לטפל בתרמילאים צעירים שהגיעו למצבים פסיכויטיים כתוצאה משימוש בסמים. כיום מטופלים בו, בנוסף למטיילים שחולצו גם מטופלים שהגיעו למצבים פסיכויטיים בארץ, גם שלא כתוצאה מסמים וגם מטופלים המאובחנים כבעלי הפרעות נפשיות. הצוות הטיפולי הוא מגוון וכולל פסיכולוגים, פסיכאטריים, טיפולים במגע, פעילויות גופניות, אומנות וכדו'.

2 מתוך אתר- בטיפולנט (<http://www.betipulnet.co.il>) על סמך בבליוגרפיה Kaplan H.I, Sadock B.J, Grebb J.A (2007) Synopsis of psychiatry, Behavioral sciences, Clinical Psychiatry, tenth edition

(במקרה זה לטיפול דרך הריאות היו הקשרים אחרים, בעיקר ההיסטוריה של המטופל), טיפול שלישי-st25.

הפסיכוזזה מתבטאת באופנים שונים, כל אחד בעל מאפיינים שונים- מאנית, חרדתית, פראנואידית, מופנמת, סוערת, בכל אחת אני מטפל מכיוון מעט שונה בהתאם לאלמנטים ולאיברים שמעורבים. נקודות שמקרקעות מבחינתי הן נקודות יינות, כאלו שמורידות למטה, או שיש בהן אדמה. למשל-

מטופל עם פסיכוזזה מאנית, דפקים יאנגים צפים ויינים חסרים, לשון עם חיפוי צהוב שומני- טיפול ראשון sp6+th5

מטופל אחר עם מאפיינים פראנואידים, שומע ומדבר עם חייזרים- הרגשתי שמתאים להתחיל עם liv9+ pc6, טיפול שני- ht7, טיפול שלישי- st25.

מטופל הסובל מפסיכוזזה פרנואידית, ברקע הפרעת לחץ פוסט טראומטית- הדיקור שהשפיע בצורה הטובה ביותר היה- cv7+cv12+cv16

בנוסף לדיקור חשוב להוסיף לטיפול גם מגע- ברגליים, בעיקר ביינים, מרגיע, שמחבר את המטופל לגוף ומקרקע. שלב הקירקוע יכול להיות קצר- בן כמה שבועות, אך גם עלול להימשך יותר- פגשתי מטופל שגם לאחר 5 חודשים של טיפולים עדיין סבל מפסיכוזזה.

### שלב שני- דיכאון פוסט פסיכוטי

לרוב לאחר מצבים פסיכויטיים מגיע שלב של דיכאון פוסט פסיכוטי שיכול להימשך בין מספר ימים ועד מספר שבועות. הנפילה, מרמה בה אדם תופס עצמו כמשיח להבנה שהוא רק עוד אדם מהשורה, אינה חוויה קלה. הרבה פעמים עולה הגעגוע למצב הפסיכוטי. המציאות, בה מתמודדים עם כל השדים מהעבר, היא עבודה קשה ואילו בפסיכוזזה לפעמים הייתה חוויה של שיחרור, אושר או חוסר גבולות. מצב זה מלווה פעמים רבות בדיכאון ובפחדים רבים.

בשלב זה חשוב לתמוך בלב ולהרגיע את הפחדים. אני משתמש יותר בנקודות העובדות על אזור הסולאר (מקלעת השמש) ובית החזה ופחות דרך אלמנט המים, למשל נקודה שמצאתי שהיא בעלת השפעה טובה- cv19- ארמון סגול שלתחושת הרגיעה את הארמון בשביל הלב. בנוסף אפשר לעזור ולתמוך דרך האדמה אך חשוב לשים לב לא להכביד ולתקוע שכן דרושה גם תנועה שתניע את הכבדות והדיכאון.

### שלב שלישי- איזון

השלב השלישי אחרי הדיכאון הוא שלב העבודה האמיתית של המטופל. המטופל, במידה והוא בוחר בכך, מתמודד עם שדים מעברו ועם המקומות הקשים ביותר. הפסיכוזזה הגיעה על רקע שימוש בסמים. השימוש בסמים הגיע בתורו בדי"כ בגלל נפש הזקוקה למילוי חסרים, בורות עמוקים מהעבר או בריחה מזיכרונות מציפים.

לדוגי- מטופל שהגיע במצב פסיכוטי, נע בין רצון לרפא את העולם לבין כעסים אדירים, כאשר שכחה הפסיכוזזה מעט התגלגלה תחתיה חוויה פוסט טראומטית כתוצאה משירות צבאי ולחימה בשדה קרב. הטרואומה הלא מעובדת הדחיקה רגשות וכעסים רבים. על מנת לברוח מהתחושות הקשות התגבר השימוש בסמים, ולבסוף הפסיכוזזה שירתה את הנפש ע"י כך שאפשרה שיחרור של כעסים<sup>3</sup>.

שלב זה מצריך תמיכה רבה ואיזון הדפקים והאלמנטים בהתאם לסיפור חיו של המטופל וחוסר האיזון שהוא מביא איתו.

לדוגי בעבודה עם אותו מטופל שסובל מחווית פוסט טראומה, צריך מצד אחד לתמוך בו ולאפשר לו להתמודד עם אותם מקומות אפלים בעברו, מצד שני לנסות להניע קצת את האגן ואת התקיעות הרגשית על מנת לאפשר שיחרור מבוקר של הכעסים, (sp16+gb27, cv15, cv16+bl). לעומת זאת טיפול שעשיתי על מנת להניע את האגן, גרם בעיני להתקף פסיכוטי נוסף בו השתחררו כעסים רבים בצורה מאיימת מדי (liv8+bl 58).

לתפיסתי, תפקידי כמטפל הוא לסייע למטופל לעשות את הדרך הקשה הזו של הריפוי. הטיפול באמצעות המחטים עושה את העבודה הפנימית המקרקעת והמחזירה לאיזון, ולא פחות חשוב הוא המרחב הטיפולי המכיל והתומך- המרחב ביננו שמאפשר למטופל להרגיש מוגן, להיות מי שהוא, מרחב שיכול גם את המקומות שלא נעים לחשוף, את הרגשות שקשה להתמודד איתם, ושיעזור להתמודד עם השדים מהעבר.

צפרייר נחמני, Dip. Ac

מטפל ברפואה סינית

מטפל בכפר איזון משנת 2007, ובקליניקה לרפואה סינית בכפר נטר.

אשמח להחליף רשמים ודעות [www.scmc.co.il](http://www.scmc.co.il)